

ЦЕНТРАЛЬНИЙ ОРГАН УКРАЇНСЬКОЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ

Рік I ТРАВЕНЬ 1951 Ч. 1

ЗМІСТ

1. Від Редакції	стр. 2—4
2. От. Тарас Бульба-Боровець: „Хто переможе“?	стр. 4—8
3. М. Крат-Ген. Хор: „Вічні засади воєнного мистецтва“	стр. 8—11
4. Сучасна зброя	стр. 11—15
5. М. С-о: Оцінка сили сов. армії під оглядом її тактичних можливостей ...	стр. 15—16
6. Советська чорноморська фльота	стр. 17—18
7. М. О. З преси (воєнні новини: винаходи) ...	стр. 18—19
8. Сот. З. Д-к: Брат за брата (Спогад) ...	стр. 20—23

CONTENTS

Editorial	p. — 4
Otaman Taras Bulba-Borovetz: Who will win? ...	p. 4—8
M. Krat — Mayor general: The permanent principles of the war art	p. 8—11
The present-day weapon	p. 11—15
M. S-o: The estimate of the Soviet Army strenght and its tactical possibilities	p. 15—16
M.O.: The Soviet Black-Sea Fleet	p. 17—18
The military news from the press	p. 18—19
Col. Z. D-k: A brother for brother (a story) ...	p. 19—23

РЕДАГУЄ КОЛЕГІЯ

АДРЕСА РЕДАКЦІЇ І АДМІНІСТРАЦІЇ: 123, NOTTING HILL GATE, LONDON, W.11.

ВІД РЕДАКЦІЇ

Світ готується до війни. До війни тотальної, себто такої, в котрій приймають участь не тільки армії, але ціле населення воюючих держав. Тому, що грядуча війна буде військовою всесвітньою, готується до війни цілий світ. Москва збирає „на убой” народи, що зараз знаходяться під її пануванням. Поміж тими народами і наш український народ. Вільні народи готуються боронити свою волю і незалежність своїх держав. З ними серцем і душею є і еміграція поневолених Московою народів і поміж ними, одна з найчисленніших — українська еміграція. Ці еміграції виконали вже свій обов'язок перед вільним світом, усвідомлюючи його про комуністичну небезпеку. Ця ж сама еміграція не може і не буде стояти осторонь під час майбутніх збройних змагань з світовою комунією. Тому, вона, вся без винятку (бо ж війна буде тотальною), а зокрема кожен той з емігрантів, хто є здібний взяти за собою, та кожен той, хто ще чує в своїх жилах кров прадідів-запорозжців, мусить готуватись. Прадіди наші, стаючи в обороні України, боронили Європу від диких орд, що сунули на неї зі Сходу. Це ж саме завдання припало і нам, їхнім внукам.

* * *

Коли держави, готуючись до війни, підготовляють свої не тільки людські але й матеріальні засоби, потрібні до війни, еміграція мусить робити те саме. Еміграція не має фабрик, в котрих могла б кувати нову зброю, не має магазинів, де могла б зібрати боєприпаси, та все, що потрібне для боротьби, але еміграція може і мусить зібрати те, що найбільше потрібне для всякої війни було є і буде — гроші. Ось на чому має полягати наше готування до війни, що має принести визволення Батьківщини з московської неволі.

Може ми не є спроможні зібрати такий капітал, який потрібний, але можемо і мусимо зібрати бодай стільки, щоб Уряд, по визнанні його державами світу замість накиненого Україні уряду Коротченка-Мельні-

EDITORIAL

The world is preparing for war, a war which will again be a „total war”, that is to say, a war in which not only armies and armed forces participate but in which every living human being in each and every state in the war must play some part and perform some function. Because the war that seems to be coming on will no doubt again be a world war, the whole world is becoming fast prepared. Moscow is mobilizing as its shock troops the enslaved peoples in its satellite countries. Among these peoples are our own people, the Ukrainians. The free peoples of the world are preparing to defend their liberty and the independence of their states.

With these still remaining free Western peoples, bound heart and soul, are the emigre populations of those peoples now enslaved by Moscow. Among these the most numerous emigration are the Ukrainians. This emigration has already to some extent fulfilled its duties with regard to the Western world in acquainting the world with the dangers of Communism. This emigration cannot and does not wish to stand aside in the event of an armed conflict. That is why the entire Ukrainian emigration, without any exception (since the war is bound to be total war), and in particular all those emigres who are physically and medically fit to carry arms, as well as all those who still sense in their veins the blood of their Zaporizian-Cossack forefathers, must prepare. Our forefathers protected Europe from the wild hordes which flowed from the East. This same honourable task now falls upon their grandchildren and their great grandchildren.

* * *

When a state prepares for war it prepares not only the people but also its material resources necessary for the conduct of war. The emigres, if taken as an entity, although they have no state to call their own, must nevertheless prepare themselves in a like manner.

There are no emigre factories which could produce new arms for defence; there are no warehouses or stockpiles where surplus resources necessary for defence or war could be preserved, but the emigration can and must „stockpile” that which has been, is and always will be most essential in every war — finances. This must be the emigre preparation in the defence of Western civilisation and for the liberation of their native lands and peoples from the slavery and oppression of Moscow and Russo-Communism.

Perhaps we are not in a position to gather all that capital which is necessary, but we can and we must gather sufficient so that the new and free government of the Ukrainian state, now fully recognised by 53 nations, which will re-

кова, не потребував жебрати у тих же держав субсидій. Це справа нашої національної чести і для того, Виконний Орган УНРади проголосив розписання Державної Позики.

* * *

Підготовка людських мас до війни ведеться всіма державами через відповідне виховання і вишкіл окремих вояків, військовиків з'єднань і широких мас населення. Те саме мусить робити еміграція. І мусить робити зараз, не гаючи часу та використовуючи ті можливості, які вона має. Не маючи казарм, ми не можемо навіть вишколити рекрута. Працюючи з ранку до вечора, заробляючи „насушний” для себе і своєї родини, не маємо теж змоги зібратись на лекції теоретичного вишколу, на студіювання воєнних регулямінів, на розв'язування тактичних завдань та на воєнні гри. Але маємо дві можливості, що їх мусимо використати:

1) Ми можемо слідкувати за розвитком воєнної техніки, спільно студіюючи відомості, що подаються до загального відома в державах, де ми є оселені.

2) Ми можемо провадити вояцьке виховання емігрантів, що в недалекому майбутньому мають бути вояками.

Це власне є завдання нашого журналу.

В ньому ми обговорюватимемо воєнні проблеми, подаватимемо інформації про воєнотехнічні новини, містити сторінки з української і всесвітньої воєнної історії, матеріяли з тактики і т.п. Крім того будемо поміщувати статті на теми сучасної політики, літератури воєнних споминів, художні оповідання на воєнні теми, тощо.

Пристаючи з надією на Божу допомогу до видавання журналу „МЕЧ І ВОЛЯ”, просимо членів УНГ та всіх земляків доброї волі піти нам назустріч своєю співучастю та сумлінною поважною критикою.

* * *

Приймаючи до уваги характер нашої організації (Української Національної Гвардії), що складається зі старих вояків-учасників наших визвольних змагань, з вояків-українців з різних чужих армій, що не мали щастя боротися під жовто-блакитними прапорами

place the existing Korotchenko and Melnikov government forcibly imposed on the people, will not need to go begging for subsidies from these same 53 nations. This is a matter of our national pride and honour and it is this feeling which prompted the Executive Committee of the Ukrainian National Council to announce the national loan.

* * *

The preparation of personnel for war for defence is being carried on by all states in the form of education and training of individual soldiers, military personnel and units and in the education and training of the entire population for such services as civil defence, etc. This must also be done by the emigres. Without wasting another minute, every effort should be made to benefit from such opportunities as may exist. Without training camps we cannot train a single recruit. Employed from morning till night to earn our „daily bread” for ourselves and our families we have no possibility of gathering for lectures in theoretical education or to study war regulations or any other military training. There are, however, two small possibilities which exist to all of us and which we must use:—

1) We can follow closely through journals and publications the technical development and progress of military potential, studying collectively such news and information as are available to the public in those countries where we happen to live.

2) We can conduct an education of some emigres who, in the not too distant future, could be suitable soldiers.

These are the two functions which this journal has taken upon itself.

In it we hope to give our readers a political survey of world events, to discuss problems and information and news of a military-technical nature, to present pictures of Ukrainian and world war history, to give materials regarding military tactics and to conduct a literary educational department.

In expediting the heavy and honourable task of publishing this journal, „SWORD AND LIBERTY”, we appeal to all the members of the Ukrainian National Guard (U.N.G.) and to all our countymen of goodwill to accept our work with favour and to support us morally and materially and with the assistance of constructive and reserved criticism.

* * *

Taking into account the wide and various scope and character of our organisation, the U.N.G., which consists of old veterans who took part in the liberation struggle of World War I, and those Ukrainian veterans of various foreign armies who had no opportunity to fight under the blue and yellow banners of the Ukrainian National

Отаман Тарас Бульба-БоровецьOtaman Taras Bulba-Borovetz

ХТО ПЕРЕМОЖЕ?

WHO WILL WIN?

Третя світова війна розпочата. Сили розставлені. Головна ціль устійнена: або комунізм опанує світ, або світова демократія оборонить свої позиції. Цілий світ сьогодні шукає відповіді на одне основне питання, хто переможе: світовий комунізм, чи світова демократія?

Щоб нам було легше підходити до розгляду цього питання, його слід доповнити ще такими додатковими питаннями:

- 1) переможе жива людина, чи мертва техніка?
- 2) переможе маса, чи інтелект?
- 3) переможе капітал, чи політична ідея?

Є відома дефініція Наполеона про ведення війни: Щоб виграти війну необхідні три речі: гроші, гроші і ще раз гроші.

Ми не маємо заміру „полемізувати” з Наполеоном. Його тезу заперечила сама історія.

The Third World War has now began. The opposing forces are drawn up. The main aim and purpose of the war has been established. Either Communism will conquer the whole world or world Democracy will be able to defend its position. The entire world today is searching for the answer to the most cardinal question. „Who will win?”—Will it be world Communism or will it be world Democracy?

In order that we may examine this question more easily, it must be supplemented with such additional questions:—

- 1) Will victory go to the living human being or to the lifeless machine?
- 2) Will victory go to the masses or to the intellect?
- 3) Will victory go to power capital or will it go to the political ideal?

There is a well known definition for the conduct of war established by Napoleon: „To win a war you must have three things—money, money and still more money”.

We have no intention here to conduct polemics with Napoleon. History itself has disproved his theory; to the same extent that it is famous it is also absolutely false.

Української Народньої Республіки, та молоді, що не переходила жодного вояцького вишколу, ми змушені наш журнал провадити з розрахунком власне на цю третю категорію; наше головне завдання — допомогти українській молоді на еміграції вже тепер, не гаючи часу, перенятись вояцьким духом та в міру засобів і умовин пізнати воєнне діло. Тому всі наші статті матимуть характер популярно-науковий і виховний та трактуватимуть справи з погляду основ воєнного знання.

Нашим завданням теж є об'єднати під поглядом вояцького виховання українців — вояків різних армій, при звичаїти їх однаково думати в однакових боєвих обставинах. Ми запрошуємо старих досвідчених вояків до співпраці з нами у вихованні молоді, що вже прийшла їм на зміну: хай „старики” поділяться з нашим молодим поколінням на сторінках нашого журналу своїм досвідом їх минулої служби Україні.

Р е д а к ц і я

Republic, as well as the youth who have had no military training or experience whatsoever, we must endeavour to so guide our journal that, without any injustice to the first two categories of members, the third category, namely the youth, will receive primary attention. Our main aim and purpose is to help the youth today without wasting a minute to acquire the spirit and the training which are essential if we are to make our proper contribution in the event of another World War struggle. That is why all our articles will be of a popular and educational character, presenting at the beginning materials of elementary military knowledge.

In conclusion, it must be added that among our desires is that of uniting, from the point of view of military comradeship and education, all Ukrainian veterans of various different armies, in order to help them develop a common spirit of action and reaction in all world problems. We appeal to our elder, more trained, educated and developed veterans for their co-operation and assistance in helping us bring up and educate the young who have come to replace the elders, and on the pages of this journal to share their knowledge, their education, training and their experiences in the best services for the Ukraine,

Наскільки вона славна, настільки сама абсолютно фальшива. Про це свідчить той факт, що Наполеон програвав одну за другою останні війни і закінчив свою нову еру повним політичним банкрутством. Наполеон виграв так довго, як довго його політично-мілітарний рух був прогресивним соціальним явищем. Коли ж він перетворився у феодалну реакцію, Наполеон почав програвати.

Запаси золота, економічні ресурси і продукція сталі та нафти показують, що світова демократія має подавляючу матеріально-технічну перевагу над СРСР та його сателітами. Звідси дуже простий висновок, що війну повинна виграти світова демократія, а не світовий комунізм. Чи політбюро такий простий факт розуміє, чи ні? Чи генштаб СРСР здає собі справу з того факту, що матеріальні ресурси, які йому дає до диспозиції політбюро, невистарчальні, щоб виграти війну?

Ясно, що політбюро прекрасно розуміє всі факти, а генштаб СРСР має добру інформацію про свої та чужі ресурси, якими треба вести війну. А всі ці люди взяті разом, вразно бачать, що матеріально-технічна перевага є не по їх, а по чужій стороні. В чому ж тоді той секрет, що ці холодні калькулятори явно провокують нову світову війну? На які сили большевики ставлять свою ставку? Чим і як вони думають виграти цей колосальний змаг за опанування цілим людством?

Увесь секрет полягає в тому, що большевики давно розв'язали по своєму згадані вище три додаткові питання. Згідно їх розв'язки, перемагає не мертва техніка, а жива людина. Найтемніша маса роздавляє найбільше витончений інтелект. Двигуном всіх життєвих процесів є не капітал, а соціально-політична ідея.

Це істина, яку добре вивчили, зрозуміли та засвоїли в своїй практиці большевики. Озброєні такою новою політичною зброєю, вони кинулися з голими руками на режим великої російської імперії, хоч в його руках була зброя та всі матеріальні засоби. Проломом захопили їх у свої руки. Спираючись на російську імперію вони побудували свою універсальну базу. Протягом чвертьстоліття зуміли підкорити собі пів Європи та пів Азії. І сьогодні явно сягають по владу над рештою світу.

This is proved by the very fact that Napoleon lost battle after battle in his latter wars, and indeed his new era in complete political bankruptcy. Napoleon won only so long as his political and military movement was a socially progressive one. When it became a feudal reactionary one, Napoleon began to lose.

Reserves of gold, economic resources and the production of steel and oils would indicate that world Democracy has the necessary overwhelming material and technical power over the USSR and its satellites. From this one could draw the obvious straightforward conclusion that the war should be won by world Democracy and not by world Communism. Whether the Politburo will understand this plain straightforward fact or not, whether the General Staff of the USSR realise that the material resources which are placed at their disposal by the Politburo are insufficient to win the war is hard to foretell.

It is clear that the Politburo understands these facts perfectly, while the General Staff of the USSR must have good information concerning their own and foreign resources necessary for the conduct of war. All these people taken together must see clearly that the material and technical power lies not with them but with their opponent. Wherein lies the secret, therefore, which in spite of this urges them to do everything calculated to provoke a new World War? On what powers or resources are the Bolsheviks stacking their cards? How and with what resources do they plan to win this colossal test of strength in order to conquer world humanity?

The secret lies in the fact that the Bolsheviks have long ago solved the three supplementary questions given above according to their own concept. In keeping with these solutions, victory should go not to the lifeless machine but to the living human being. The most ignorant and blind masses can be crushed by the well developed intellect. Victory over all life processes goes not to capital but to a social and political ideal.

This is the real answer that the Bolsheviks have learned, understood and adopted in their preaching and in their „practice“. Armed with this new political strength they attacked the great Russian imperial regime empty handed, although this regime had at its own disposal a wealth of arms and material resources. By sheer attack the Bolsheviks seized all these resources into their own hands. Using these resources of imperial Russia as a foundation, they have established on it their own universal basis. Throughout the last quarter century they have managed to overcome and incorporate into their own orbit and control more than half of Europe and much more than half of Asia. Today they stretch their hands out for the control of the remaining world.

Why was it that the Russian imperial feudal Monarchists, the Social Democrats of Kerensky, German Hitlerism, or the Chinese under National Chiang Ki Chek, have been unable to stand up to this Communist aggression? Because the social political ideal which these forces propagated have gone bankrupt, while the sermons of Bolshevism became the new creed for millions of the masses of the

Чому не встояли проти комунізму російські феодалі-монархісти, соціал-демократи Керенського, німецький гітлеризм та китайці Чіян-Кай-Шека? Бо їх політично-соціальні ідеї вже давно збанкрутували, а гасла большевизму були новою вірою мільйонних мас народу. Росію та Китай большевизм опанував політично-соціальною демагогією, а німецький переважаючий інтелект, роздавила „темна“ російська маса. Ідеї нацизму були „нур фюр дойче“, в той час, коли гасла комунізму взивають пролетарів усіх країн єднатися, щоб „хто є нічим, завтра був усім“.

Як ідея перемагає техніку. наведемо один цікавий факт. В 1920 році на відтинку Кяховського пляцдарму, Врангель пустив до бою проти большевицьких частин (51 стр. дивізія та ударно-вогнева бригада, під командою Блюхера); перший танковий відділ з 12 машин марки „Рекардо“, отримані від Антанти. Команди цих машин без бою перейшли на сторону большевиків. Вони допомогли большевикам знищити найкращі боєві частини Врангеля (дроздовська та корніловська дивізії) і стали зародком панцерних військ СССР. Советська історія цей факт замовчує. Танк, річ ясна, винайшли... росіяни.

Як відсутність прогресивної політично-соціальної ідеї доводить до катастрофи ведену війну, наведемо такі історичні факти: Шведи, поляки і Наполеон не перемогли феодальної Росії тільки тому, що їх соціально-політичні ідеї не притягнули на свою сторону мас селянства, поневоленого російськими феодалами, хоч вони тих феодалів ненавиділи. Інакше кажучи, не знайдено способу відділити народ від режиму. Гітлер, мілітарно-матеріальною перевагою завоював цілу Європу, але його мрякобісна політична концепція „наної Європи“ у проводі з расою „геррен-фольку“, закінчилася Нюрнбергом.

Тим більше це саме питання актуальне сьогодні, в добі соціальних воєн. Большевизм започаткував зовсім нову еру світової історії, примушуючи цілий світ провадити тотальну війну. Сьогодні не воюють тільки армії на фронтах, але дослівно цілі нації. Політична мораль не тільки армій, але й цілих націй відограє основну роль. Всі свої дотеперішні завоювання большевизм досягнув такими основними факторами:

people. Russia and China have been conquered by the political and social demagoguery of the Bolsheviks, while the German superior intellect has been crushed by the Russian „dark“ masses. The Nazi idea was „Nur fur Deutsche“, while the sermon of Communism urges „All workers of all countries to unite“, and „Whoever was nothing will tomorrow be something“. How an ideal can overcome a machine can be illustrated by one interesting fact.

In 1920, on the Kachowka front, Wrangel sent into battle against the Bolsheviks (the 55th Shooters Division and the fire-crushing Brigade under the command of Blucher), the first tank unit of 12 machines Mark „Recardo“ obtained from the Entente. The entire command of these machines crossed over to the side of the Bolsheviks without engaging in battle. They then assisted the Bolsheviks to destroy Wrangel's best fighting units (the Drozdovsky and Kornilov divisions), and became the nucleus for the development of the entire Panzer Units of the USSR. Soviet history conveniently ignores this fact. The tank, they claim, was obviously a discovery of the Russians...

As proof of the catastrophe to which war can be brought in the absence of political and social ideals, we could put forth the following progressive historical facts:

The Swedes, the Poles and Napoleon were not able to defeat feudal Russia only because the social and political ideals which they put forth did not gain the understanding and support required from the peasant masses of the people enslaved by Russia feudalism, although these people detested Russian feudalism. That is to say, no means were found of separating the people from the regime. Hitler, with his overwhelming military and material power, conquered the whole of Europe, but his stupid political conception of a „New Europe“, headed by the „Herrenvolk“ race ended with Nuremberg.

It is therefore most vital and essential that this question should be considered today on the eve of new social wars. Bolshevism has taken a completely new era in world history, compelling the whole world to conduct total war. Today wars are conducted not only by armies at the front, but by entire nations peoples. The home front is as important as the military front. The political morale of the civilian population plays as important, or an even more important, role than that of the army. Bolshevism has attained all its conquests to date using the following fundamental factors:

- 1) An aggressive and offensive policy in place of a peaceful defensive one.
- 2) Attractive new political and social conceptions for the common man and the masses.
- 3) The masterful exploitation of the lowest instincts of the common masses.
- 4) The political diversions and splitting of peoples and nations from within.
- 5) Diversionary partisan action of fifth column and Russian Communist Party activities in the foreign territories to be annexed or invaded.

1) агресивно-офензивною, а не мирно-де-
офензивною політикою;

2) атракційністю його нової політично-со-
ціальної концепції;

3) майстерною грою на низьких інстинктах
народних мас;

4) політичним розкладом кожної нації з її
власного нутра;

5) диверсійно-партизанською акцією 5-их
колон рос. компартії на чужій території;

6) регулярною збройною силою Росії та її
сателітів;

7) безоглядним і масовим терором тоталі-
тарної поліційної влади проти своїх полі-
тичних противників, як політичних ворогів
людства;

8) автаркізованою системою безконтрольно-
го суперкапіталізму.

Світова демократія, як бачимо досі, заду-
мує оборонитися керуючись такими факто-
рами:

1) не агресивно-офензивною, а мирно-де-
офензивною політикою;

2) не новою, ясно сконкретизованою полі-
тичною концепцією, а взагалі безконцепцій-
ністю;

3) не політичною ідеєю як найновішою
зброєю, а старими методами боротьби голим
матеріально-мілітарним потенціалом;

4) не політичним розкладом СРСР та його
сателітів з їх нутра, а повним невмішуванням
до „внутрішніх справ Росії“;

5) не офензивною новою економічно-соціально-
ю програмою, а тільки обороною своєї старої
системи;

6) не методами швидкої прогресивної ре-
волюції, а виключно еволюційними проце-
сами;

7) не ставленням головної ставки на живу
людину, а перебільшеною надією виключно
на мертвий матеріально-технічний потенціал;

8) повною неацією ідеалів та політичних
аспірацій визвольно-революційних рухів всіх
тих націй, що їх вже поневолила больше-
вицька Росія.

При такому, бодай поверхновому зіставленні
факторів, сьогодні тяжко передбачити, яка
сторона переможе. Це покаже час. За те
маємо всі підстави на те, щоб остерегти всіх
тих людей, які думають, що вони потраплять
завдяки своїй інтелектуально-технічній та ма-
теріальній перевазі над „примітивною Росі-
єю“, закидати імперію Сталіна шапками, чи

6) Regular military war power of Russia and its satel-
lites.

7) Unbounded and limitless mass terrorism and a total
police control of its political opponents, successfully
branding them as the political enemies of humanity.

8) Autocratic system of the completely uncontrolled
state supercapitalism.

As we see it to date world Democracy intends to defend
itself by using the following factors:—

1) Peaceful defensive policies instead of aggressive of-
fensive ones.

2) No political and social conception or ideal in the
future, instead of a new and clearly and concretely
crystallised policy.

3) The old methods of struggle using the bare material
and military potentials instead of political ideals as
the newest weapons.

4) A tendency „not to mix in Russian internal affairs“,
instead of a clear political aim of breaking down
the USSR monolith with its satellites from within
into its proper completely independent and now
component national parts.

5) A defence of the old systems instead of a new eco-
nomic and social programme for the offensive. •

6) Resorting solely to evolutionary processes instead of
using quick and progressive revolutionary methods.

7) A much over-emphasized hope solely on lifeless
material and technical potential, without sufficient
faith in the living human being.

8) A complete negation of the ideals and political
aspirations of the revolutionary liberation move-
ments of all those nations which have been enslaved
by Bolshevik Russia.

In the face of this, perhaps superficially drawn up
balance of factors, it is difficult today to say which side
will win. Time alone will tell. We have, however, every
reason to warn the world and all those persons concerned
who think that they can defeat „primitive Russia“ with
overwhelming technical material or even intellectual
factors alone, or by raining hats or atom bombs on Stalin's
empire. Those were the dream of all those nations of
more than half of Europe and more than half of Asia
who have now also become the „internal question“ of
Russia. This particularly applies to the Germans. Where
has their intellectual superiority gone to? Stalin's empire
is not old Czarist Russia reborn, nor is it the isolated
Third Reich of Hitler. It is a modern political military
power whose social demagoguery and military strength is
forcing mountains and oceans to capitulate, through the
skilful use of foreign hands.

In order to defeat Bolshevik aggression, it is necessary
to a large extent to fight with their own methods and
first and foremost there is required a programme of poli-
tical and social ideals for the war. Every Communist in
the USSR or in its satellites, and throughout the world,
KNOWS WHAT HE IS FIGHTING FOR. It is
guaranteed to him that tomorrow he may become a new

атомними бомбами. Якраз так думали всі ті нації з тої половини Європи та Азії, що вже зробилися „внутрішньою справою” Росії, а особливо німці. Де ділась їх інтелектуальна перевага? Імперія Сталіна, це не відстала царська Росія і не ізольований Третій Райх Гітлера, а модерна політично-мілітарна потуга, якої соціальна демагогія та збройна сила, форсує всі гори й океани — ч у ж и м и р у к а м и .

Щоб перемогти агресію большевизму, треба в великій мірі боротися його власними методами. А перш за все вимагається політично-соціальна ідея війни. Кожен большевик в ССРСР, у його сателітних державах та в цілому світі знає, за що він воює. Йому гарантують завтра стати новітнім феодалом в формі комісара над мільйонами рабів. Чи знають прим. українці, білоруси, поляки та китайці, що їм несе світова демократія? Ні.

„feudal chief” in the form of a Commissar over millions of slaves. Do the Ukrainians, Bylerussians, the Poles or the Chinese know what world Democracy offers or may bring to them? NO! Victory therefore will go to that side which will manage to stir up before the critical battle such political conceptions and social programmes as will become a new faith to hundreds and millions of people of the common masses of all continents. Only such a new faith, and not gold or the brutal barbarous strength of the atom bomb, can serve as a guarantee of victory of good over evil.

Перемогу осягне тільки та сторона, яка потрапить видвигнути перед полем бою таку політичну концепцію та соціальну програму, які стануть новою вірою сотень мільйонів народніх мас всіх континентів. Тільки ця нова віра, а не золото, або варварська-брутальна сила атома, може бути гарантом перемоги добра над злом.

М. Крат, Ген. Хор.

ВІЧНІ ЗАСАДИ ВОЄННОГО МИСТЕЦТВА *)

Живемо в часах, коли здається, що техніка взагалі, а особливо летунство є рішачим фактором війни. А однак кожна держава, що розпоряджає наймогутнішими повітряними засобами оборони і наступу, не касує, а навпаки, розвиває свої наземні війська. Більше того, зараз ми бачимо велике напруження держав Заходу, які намагаються достатньо збільшити кількість своєї живої сили—дивізій, звичайних дивізій, що складаються так як колись: з людей, тварин і матеріальної частини. З того ми бачимо, що помію надзвичайного розвитку техніки, вирішальним фактом війни і бою є тепер, як і перед віками — людина.

*) Автор згори дерепрошує читачів за малу систематичність в укладенні окремих розділів, а то з причини браку якихбудь матеріалів з ділянки стратегії та тактики. Статті опрацьовано на підставі матеріалів з історії війн, що їх вдалося дістати, на підставі власного довідку автора з часів першої світової та 5-ої українсько-московської війни.

Людина мусить бути вишколена, і, що є найголовніше, вихована. Людина мусить не тільки знати — за що бореться — не тільки любити свій край і нарід, не тільки ненавидіти ворога, не тільки вміти вмірати, — людина мусить вміти боротись і боротись так, щоб при найменших страхах власних, нанести найбільше страт ворогові.

Як цього досягти? На це питання дають відповідь дві головні воєнні науки: стратегія — наука, що вчить як провадити війну і тактика — наука, як керувати воєнними з'єднаннями у всіх випадках боєвих обставин (марш, відпочинок, охорона, розвідка, бій). Ці науки подають багато засад, що укладаються в воєнні регуляміни та статути. Ці регуляміни та статути змінюються одночасно з розвитком воєнної техніки, але засади, що їх усталено на підставі воєнних досвідів — є майже незмінні на протязі віків. Так засади стратегії усталені на зразках боїв, що їх провадили великі полководці з часів перед Різдом Христа (Олександр Македонський, Ганнібал, Юлій Цезар) і досі не стратили

своїєї ваги та значення. Наприклад, загально знані прориви і котли німецької армії під час походу проти СРСР в 1941 році не були нічим новим, а були наслідком великого вищезгаданого полководця Ганнібала, що в той же спосіб переміг римлян під Каннами в 216 році перед Христом.

Вміння застосовувати засади стратегії та тактики у відповідний момент є воєнним мистецтвом, мистецтвом найвищим у світі: великі малярі, письменники, поети, композитори — нараховуються сотнями; великих полководців перед першою світовою війною нараховувалось 10, а найбільше 12. Воєнного ремесла треба дуже пильно вчитись, бо коли невдачі мистця, поета чи письменника оплачується тільки його власним пониженням — воєнні невдачі оплачуються в кожному випадку даремно пролитою кров'ю, а в найтяжчих випадках утратою рідної землі або навіть утратою найдорожчого на світі — національної волі. Мало вивчати засади воєнного мистецтва; вони мусять увійти у кров, в мозок, в цілу істоту вояка. Це досягається вишколом і вихованням. Для того і написані статті „Вічні засади воєнного мистецтва”.

1. ЦІЛІ ПОЛІТИКИ І ЦІЛІ ВІЙНИ

Кажуть, що війна є продовженням політики, але іншими засобами. Це твердження є правдиве, але воєнна наука вчить, що, коли цілі політичні можуть бути різні (наприклад: затримання певної території, виборення доступу до моря, змушення ворога прийняти не вигідний для нього договір і т.п.) першою засадничою ціллю кожної війни було є і буде знищення живої сили ворога, цебто його армії, а в війні тотальній зламання духа спротиву ворожої нації — другою ціллю.

Для досягнення першої цілі потрібна є армія, для досягнення другої служить блокада, бомбардування території ворога, бактеріологічна війна, пропаганда. Політичні цілі кожної війни досягаються перемогою армії, але політичний провід держави не може ставити армії завдань, що є незгідні з засадами стратегії. В противному разі армія програє, і політична ціль війни не досягнена.

Навпаки, армія може іноді діяти незгідно з політикою провду. Може віддавати територію завойовану, або свою власну, може

діяти не там, де на думку політичного провду мусить діяти, може бути якийсь час нечинною, коли цього вимагають воєнні обставини, без огляду на негативний вплив такого поступовання армії на політичну ситуацію.

Яскравим прикладом цього є відхід з континенту Європи армій Антанти в 1940 році. Здавалося Гітлер війну виграв, однак армія Антанти була збережена тому, що, програвши боеву операцію відійшла, щоб по 4-ох роках вернутись і перемогти. Відхід союзних військ з континенту був поважною стратегічною і політичною поразкою союзників. Але завдяки збереженню живої сили та в наслідок дотримання засад стратегії (про що мова в наступних розділах) війна була виграна.

Другий приклад, яскраво протилежний, з нашого недавнього минулого.

1919 рік. Україна провадить боротьбу на двох фронтах — протимосковському і протипольському. Генеральний штаб УНР виходячи всі обставини нерівної війни, жадає від уряду ліквідації одного з фронтів. Уряд не може рішитися виконати вимогу Генштабу, бо, в обставинах безприкладної в історії світу нашої визвольної боротьби, це було неможливе. Неможливо було зліквідувати східній фронт, протимосковський, щоб кинути всі українські війська проти поляків, зброєю вибороти визнання світом приналежності західних українських земель до Соборної України, а потім знову таки спільними силами йти на Київ і на Дон. Це було неможливо, бо тоді так польська, як і московська дипломатії мали б доказ на свої безпідставні твердження, що влада УНР теж большевицька влада, тільки з національним забарвленням. А в той час переможна Антанта „перемальовувала” мапу Європи і з нею треба було рахуватись.

Неможливо було теж зліквідувати фронт протипольський, щоб усіма силами виступити проти москалів і, ставши міцно над Доном, звернутись на захід, щоб здобувати Львів і Дрогобич. Це було неможливим тому, що на таке рішення не погодилися б уряд, армія і ціле населення Галичини: Соборність Українських Земель була проголошена, але кількотижне існування „Збруча” було причиною браку почуття соборності в душах українців, так східних, як і західних земель. Західна Україна була національно свідомою і

патріотична, але не настільки проінята ідеєю соборності, щоб жертвувати часово собою, для урятування цілоти, волі і державности Соборної України. Тому в 1919 р. стратегія підпорядкувалась політиці і війна була програма на обох фронтах; весною 1919 р. наддніпрянська армія була змушена відійти за Збруч, а кілька місяців пізніше Українська Галицька Армія після героїчної боротьби покинула рідну Галичину. Це був властиво кінець війни. Дальші події, спільний похід на Київ — Одесу, зимові походи і 1920 рік були тільки епізодами, прекрасними сторінками історії українського війська, але без рішачого значення для долі України, бо був опущений момент, коли ми, обороняючись тільки на одному фронті могли закріпитись на частині своєї території, що було потрібно для створення бази для дальшої боротьби з метою досягнення національного ідеалу, виборення Соборної України. В жовтні 1919 року той же генштаб УНР, що весною жадав ліквідації одного з фронтів, ствердив ліквідації обох фронтів і кінець війни: „Стратегія свою ролю скінчила, тепер хай діє дипломатія”! — заявив військовий міністр УНР.

Отже в майбутній війні цілі політичні мусять бути на другому місці. Під час війни політика і дипломатія підлягають стратегії, а не навпаки. Як уже сказано раніше, кожна армія завжди має головне і постійне завдання — знищення живої сили ворога, однак боеві обставини часом вимагають удержання або захоплення за всяку ціну не з політичною ціллю і не з національного сентименту, якогось терену або якоїсь точки, якого посідання уможливить власну перемогу. В таких випадках начальник не жалує сил своїх військ, і не дивиться на втрати, бо перемога принесе, власне, знищення живої сили ворога. Приклад: оборона Замостя 6-ою стріл. дивізією армією УНР в 1920 році; кілька-тисячна кінна армія Будьонного два дні ламала фронт цієї дивізії, бо захоплення Замостя відкривало перед нею шлях на тили польської армії. Наша дивізія під командою сл. п. ген.-хор. Безручко, розуміючи стратегічне значення утримання Замостя, вперто боронила свої позиції аж до часу, коли на півночі наступило остаточне знищення поляками червоної армії, і коли Армія УНР могла почати з-над Дністра генеральний наступ на схід.

Другим, може ще яскравішим прикладом боротьби за важний стратегічний пункт є бій під Лоевим, що його провадив наш наказний гетьман Кричевських проти переважаючих сил польсько-литовський під командою князя Радзівіла. Там загинув сам гетьман і майже ціла українська північна армія, але ворога не допущено до Києва на тили головних сил, що в цей час під командою Богдана Хмельницького вщент розбили під Зборовом головні польські сили під командою самого короля. Тим було досягнуто політичну ціль війни — хоч і на малій території відновлено Українську Державність.

II. ДУХ НАСТУПУ, ЯК ЗАПОРУКА ПЕРЕМОГИ

Коли ми вже пам'ятаємо, що ціллю кожної воєнної операції є знищення живої сили ворога, мусимо освідомити собі, що перемогти ворога може тільки той, хто має в своїх руках ініціативу. Цебто той, хто не жде, коли його ворог вдарить, а сам вдаряє там де хоче і коли хоче. З того виникає, що обороною можна задержати на якийсь час ворога (як Кричевський під Лоевим задержав литвинів), але розбити його можна тільки ударом, наступом, як Богдан під Зборовом розбив Яна Казимира. Можна надіятись, що ворог вичерпає свої сили при наступі і наступ припинить, але ніколи не можна надіятись, що навіть найміцніша оборона принесе вирішення операції або цілої війни: при нашій пасивній обороні ворог по невдачному наступі може перегрупуватися для нового удару, може одержати свіжі резерви, може обійти міцні ворожі позиції (як німці обійшли лінію Мажіно в 1940 році), взагалі має різні можливості, бо має ініціативу. Рішення, цебто вирішальну перемогу може дати тільки наступ. Той хто наступає, володіє великим фактором несподіванки (ворог не знає де, коли і якими силами буде нанесено удар, а тому може досягнути перемогу навіть меншими силами. Наприклад: литовський гетьман Хоткевич наступом 2.700 кінноти і 1.000 піхоти розбив до щенту шведське військо — силою 11.000 піхоти, 3.000 кінноти, — під Кіргольмом 1605 року).

Тому часто командир, що одержує завдання оборони, провадить наступ уважаючи, що „наступ є найкращий спосіб оборони”. Так

в осени 1919 року командир пішого Чорноморського полку 3-ої Залізної Дивізії (УНР) маючи завдання обороняти місто Теплик на Уманщині, ствердивши наближення до місечка переважаючих сил ворожої „добровольної армії“ ген. Денікіна, з власної ініціативи, несподівано вночі атакував денікінців і відкинув їх далеко від своїх позицій. Це яскравий приклад активної оборони. Тому, для підкреслення ваги духа наступу, перед першою світовою війною з російської воєнної термінології було викреслено термін „оборонительний бой“ і змінено його термінос „вижидательний бой“, цебто оборону названо явищем переходовим, коли відбиваються удари ворога у вичікуванні моменту, коли створиться можливість вирвати ініціативу з ворожих рук і самому перейти в наступ. Тактика знає, ще термін — „зустрічний бій“. Це бій за вирвання ініціативи з рук ворога коли обидві сторони одночасно наступають; хто окажется сильнішим, змушує ворога припинити наступ і оборонятись, а згодом, продовжуючи наступ, змушує ворога покинути свої позиції. Приклад:

прекрасний бій 7-го Синього полку 3-ої Залізної Дивізії УНР проти частин вищезгаданої добровольчої армії ген. Денікіна в районі Бершава в осени 1919 року. Отже мусимо завжди пам'ятати, що так у провадженні війни, як і провадженні окремих операцій, вся справа фактично зводиться ні до чого іншого, як до затримання ініціативи, або до вирвання її від ворога. Це дуже важно, особливо в боротьбі революційного та партизанського характеру; ці види боротьби власно мають головною прикметою постійне заскочування ворога; партизанка діє завжди малими силами, і не маючи ініціативи в своїх руках взагалі не могла б діяти і навіть існувати. Задержання ініціативи є одною з найголовніших засад воєнного мистецтва. Про цю засаду мусимо пам'ятати особливо ми — українці. Ворог посів нашу рідну землю, тільки наступом можемо змусити покинути його нашу батьківщину. Тільки маючи ініціативу в своїх руках зможемо викинути московську нечисть за Дніпро, гнати за Дін, а добивати над Волгою.

(Продовження в слідуючому числі)

СУЧАСНА ЗБРОЯ

Питання, яке майбутнє чекає світ, займає думки всіх, а в першу чергу тих, які не можуть погодитись з рабством і поневоленням, що панує на великій частині земної кулі. Бо тяжко погодитись з думкою, що в ХХ-му столітті є держави, в котрих узаконнено панування насилля та рабської праці; є держави, де немає забезпечення громадянської волі, де громадянина держава може без суду позбавити волі та запроторити на тяжкі роботи без права листування з ріднею.

Стоїмо перед ударом двох сил: держав вільних народів і держав тотальних, що поженуть свої нещасні поневолені ними народи на боротьбу за поширення своєї влади на весь світ.

Збройний удар, третя світова війна є неминуча і вже тепер ми є свідомі так званої „холодної війни“, що провадиться засобами пропаганди, застрашування ворога, організації страйків, саботажів і т.п.

Ці методи боротьби, знані з давніх часів, особливо вдосконалені в Росії за часи панування новітніх „самодержців“ — Леніна і Сталіна. Досвід советів із успіхом використав Гітлер, але війни за підбій світу не виграв. Не виграв нової війни і Сталін. Однак істотою всякого тоталізму є те, що він не може існувати без постійного намагання поширити свою територію. Тому з певністю можна сказати, що і Сталін, коли не вдасться йому досягнути перемоги холодною війною, перейде до війни „гарячої“, себто до збройної боротьби.

Є підстава твердити, що цей момент наближується. Вказують на це факти. Наприклад, факт, що советське летунство перейшло в останніх місяцях до масової продукції. Той, хто знає, як багато коштів, матеріалів і праці зуживається масовою продукцією, що взагалі оплачується при дуже високих продукційних цифрах, а з другого

боку теж знає, що якраз нові типи літаків у короткому часі стають перестарілими, той мусить прийти до переконання, що совети рішилися незабаром зміцнити „холодну війну” і навіть перейти до політики доконаних фактів, подібно як це робив Гітлер, безпосередньо перед другою світовою війною.

Недавно вважалося, що критичним роком буде рік 1956-7, але від часу афери Фукса*) вважається, що вибух третьої світової війни може наступити вже в 1952 р. Що правда, в час, коли Сполучені Штати Америки продукують 60—70 атомових бомб річно (при запасі 200—300 вже готових бомб) совети можуть продукувати тільки 10—15 бомб річно, але самий факт советської атомової продукції значно наближує початок війни.

Атомові бомба являється наймогутнішою зброєю наших часів, а тому атомові продукція в Америці є значно збільшена.

Отже говорячи про сучасну зброю, в першу чергу скажемо кілька слів про атомові бомби.

Всі ми багато читали і чули про страшні наслідки вибуху атомової бомби; дехто передбачає навіть, що атомовими бомбами буде знищено більшість живих істот на землі... Що ж взагалі досі відомо про атомову бомбу?

Отже атомові процеси, що спричиняють вибух атомової бомби є такі самі, як ті, що безпереривно діють на сонці: 4 атоми водня лучаться в один атом гелія. Маленька маса нейтронів, яка звільняється при тій реакції, є носієм колосальної енергії, яка здалека світить і гріє, але зблизька вбиває. Атомна бомба тепер є найважливішою офензивною й нищівною зброєю, але вартість її значно зменшують величезні кошти продукції. Однак зараз наука не передбачає винайдення зброї, котра хоч у приближенні могла б діяти з силою атомової бомби. Про нищівну силу атомової бомби найкраще свідчить звіт американської медичної комісії, оголошений в „Journal of Medical Association in USA”. Там подано наслідки вибуху бомб, що їх скинено в 1945 році на японські міста — Гірошіма і Нагасаки, а саме:

	Гірошіма	Нагасаки
Кількість населення ...	300.000	200.000
З того вбитих ...	80.000	40.000

*) Учений британський, визначний знавець атомної енергії, що видав советам тайни продукції атомової бомби, а тепер засуджений на 12 літ тюрми.

З того ранених ...	40.000	25.000
” ” померлих у наслідок пізнішого діяння променів ...	85.000	50.000
Залишилося при житті	95.000	85.000

Отже 2/3 населення двох японських міст згинуло від двох атомових бомб. Частина згинула на місці, але більшість гинула по-малу від попарень на тілі, при чому особливо тяжкі були попарення під темними убраннями. Комісія ствердила, що горяч в центрі експлозії була вища, ніж у центрі сонця. В радіусі 1,5 км. усі сталеві конструкції були стоплені. В радіусі дальших 2,5 км. згоріли всі деревляні японські хати. Усі двері і вікна в найдальших частинах міст були знищені страшним тисненням повітря. Кольосальна температура викликала ясність, більшу від ясності сонця. Тому стверджено численні ушкодження очей навіть у великій віддалі від місця експлозії. По думці американських лікарів, на протязі однієї секунди по вибуху мало місце п'ять різних явищ — наслідків вибуху з котрих кожен міг бути причиною смерті. По-перше, величезний нищильний тиск повітря, а дальше кольосальна розсаджуюча сила, страшна горяч, що викликала пожежу всього пального, четверте — осліплення і п'яте — грізні наслідки різного рода промінів. 30% населення обох міст було ушкоджено тими проміннями в різній мірі: від легкої до смертельної. Багато людей мучилося, але деякі навіть не усвідомлювали собі причини своєї хвороби, а деякі вмирали значно пізніше без якихбудь хворобових, звичайних при поразенні атомовими бомбами, проявів. Як видно з того звіту, страх перед атомовою бомбою є цілком оправданий.

Але кожна офензивна зброя викликає зусилля знайти „проти зброю”, яка скорше чи пізніше завжди знаходиться. Під час кожної війни йдуть перегони поміж різними видами офензивної і дефензивної зброї, а успішне винайдення протизброї та її удосконалення часто нівелює значіння офензивної зброї. Навпаки перевага офензивної зброї в сполученні з міцнішим духом армії і народу приносять перемогу.

Отже відразу по винайденні атомової бомби почала наука працювати над винайденням зброї проти неї. Вже є вістки про дослідки з магнетичними станціями, які створюють магне-

тичні поля, що є непроходимі для всіх металевих тіл. Однак досі ці станції вимагали так великої кількості енергії, що застосування їх може мати тільки льокальне значіння. Советська преса повідомляє в дуже оптимістичному тоні про так звані „холодні проміння“, котрі заморожують атомові процеси, а тим самим унеможливають експльозію бомби, що стане нешкідливим падаючим предметом. На підставі тих дослідів часопис „Правда“ твердить, що атомові бомба перестане бути грізною офензивною зброєю. Але тому що згадані станції ще не вмонтовані, а гамуючі „холодні“ проміння ще не випробувані, до цього твердження „Правди“ треба поставитись із великим зпстереженням.

В дальшому розвитку атомової зброї, як відомо, винайдено водневу бомбу; запальником для неї служить атомові бомба. Воднева бомба ще нігде і ніколи не була випробувана, а тому думки про її діяння є дуже різнородні: говорять навіть про знищення цілої нашої планети, інші твердять, що сила водневої бомби не перевищить сили звичайної атомової бомби (уранової). Деякі вчені радять навіть добре застановитися над початком масової продукції водневих бомб, тим більше, що кошт продукції є дуже високий: (від 200 мільйонів — до 4-ох мільярдів долярів).

До транспорту так атомових, як і інших бомб служить так звана стратегічна авіація, а саме великі бомбардувальники. В будові того роду літаків перевагу мають західні великодержави. В розвитку будівництва тих літаків можна розрізнити три стадії.

Перша стадія, це американські суперфортеці „В 29“, як тип денного бомбардувальника, та англійські „Лінкольни“ і „Лянкастери“ як бомбардувальники нічні. Ці типи літаків хоч і дещо перестарілі, становлять ядро летунських з'єднань як сходу так і заходу (сила стратегічного летунства советів до останнього часу складалась із 300 чотиримоторових бомбардувальників, що їх побудовано на взір американського типу „В 29“).

Друга стадія, — це ракетні бомбардувальники. Дуже великої швидкості. Найбільше вдалим типом ракетного американського літака є літак „Б 47“. Цей літак має силу 30.000 КМ, летить на великій висоті, несучи

10 до 20 тонн бомб і то так швидко, що найшвидкші ракетні винищувачі не можуть його дігнати. Існує два типи літаків серії „А“ і „Б“. Дещо старший тип „А“ під час одного пробного лету перелетів американський континент пересічною швидкістю 1.117 км/год. Пізніший тип „Б“ значно перевищить швидкість згуку. Засяг бомбардувальника, який може нести атомову бомбу виносить 2.000 км. Англійці ведуть перед у цій ділянці. В Англії випродуковано два нові типи бомбардувальників — ракетного типу. Перший, дуже вдалий тип двомоторовий „Канберра“ будється тепер у великій кількості. Совети також випродукували два типи бомбардувальників з ракетним погоном.

Це є типи середніх бомбардувальників. Великі будуються зараз тільки американцями. Відомий є тип „Б 36“ з висотою лету 15.000 м., засягом 8.000 км. та надзвичайно сильним озброєнням.

Однак і проти бомбардувальників уже винайдено протизброю. Це є ракети керовані через радіо або фото з землі або з літака. Цей винахід унеможливить масові атаки бомбардувальників. Отже, коли зважити, що важні пункти або терени, проти котрих у більшості призначена атомові бомба, будуть добре боронені всіма можливими засобами, успіх бомбардування тих пунктів або теренів становиться проблематичним.

Третя стадія розвитку авіаційного будівництва це будова літаків, рушійною силою котрих є атомові енергія. Ці літаки перестали бути утопією і є близькі до зреалізування. Значіння літаків цього типу є дуже велике, бо вони, при великій швидкості, могутимуть забирати замість погонних матеріалів більшу кількість бомб.

Ми вже згадували про ракети, керовані радіом або фотом, проти ворожих бомбардувальників. Коли розвиток цієї зброї унеможливить дії бомбардувальників носієм бомб атомових і інших стануться довгодистансові ракети.

Ці ракети вже мають свою історію: вони є знані з часів другої світової війни, як бомби V-1 і V-2. Останньо в пресі є вістки про „літаючі тарілки“, до котрих не признається жодна держава. Правдоподібно це є ракети великого засягу і великої, довільно регу-

льованої швидкості. Треба догадуватись, що дослід над ними йде повним ходом.

* * *

Дуже важною зброєю майбутнього, що теж буде переноситись до ворога літаками, є зброя бактеріологічна. Особливо спеціалізуються в ній совети при співпраці німецьких вчених і дослідників. Багато говориться і пишеться також про інші советські винаходи, як штучні бурі сильними електричними виладуваннями, ледяні бомби, які можуть велике озеро замінити в ледяний блок, але незнати скільки правди є в тих вістках? Чи не є то однією з проб застрашення вільного світу? Але цілком реальною зброєю, що є в володінню так заходу, як і советів, є т.зв. „Сорін-газ“, якого ділання полягає на знищенні верстви товщу, якою є покриті нерви, та спричинює фальшиві нервові імпульси. Хтось хоче приміром піднести ліву ногу, але чуває голову. Досвіди, переведені над звірятами, показують, що звірята були так перелякані тими фалшивими реакціями, що втратили розум і нападали один на одного. Дяка Богові, ці страшні засоби ще не є випробувані на людях і, треба надіятись, ніколи не будуть випробувані.

Бактеріологічна зброя є ще тим небезпечна, що може переноситись не тільки літаками, але також і агентами ворожої сторони.

* * *

Однак майбутня війна буде провадитися не тільки в повітрі. Найміцніше летунство не вирішить війни без участі наземних збройних сил, що в кожному випадку є незамінні при оволодінні та утриманні теренів. З певністю можна твердити, що майбутня війна буде вестись не тільки в повітрі, але також як і раніше, на землі і під землею, на морі і у морських глибинах. Тому всі держави стараються, з одного боку удосконалити також і всякого рода наземну зброю, а з другого, знайти засоби проти неї. Спеціально на велику скалку провадяться досліди з артилерією та танками, а також і з протитанковою та протилетуською артилерією.

Під час останньої війни мали широке застосування мінові поля, як зброя проти танків. Спроби унешкодливлення мінових теренів на загал закінчились перемогою мінових піл.

Згадаймо також про советські 16-кратні

міномети, т.зв. „Катюші“. Це є могутня зброя, що під її прикриттям советська піхота ішла до наступу. Тепер преса повідомляє про різні удосконалення швидкострільних мінометів і то не тільки в советах, а в цілому світі. Розвиток танків також іде повним ходом.

* * *

Могутньою зброєю вже під час першої світової війни виявились підводні човни. Тоді вони спаралізували цілу флоту Німеччини та її союзників і, запровадивши ब्लюкаду, значно прискіпили перемогу Антанти. Уже в початку другої світової війни підводні човни мали велику швидкість, можливість швидкого і глибокого занурення (до 120 м.) та маневрування на малому просторі. Проти зброя проти підводних човнів не мала великого значіння: водні бомби залишилися дуже примітивні з дуже малою швидкістю потрапання. Справді винайдено т.зв. „Сонар апарат“, який відкриває судно під водою, але цей апарат ділав справно тільки при невеликій швидкості підводного човна і на невелику віддаль. Наслідком такого стану було те, що в перші роки війни підводні човни панували на морі. Під кінець 1942 р. була загроза відрізання Америки від Європи. Аж з початком 1943 р., з впровадженням нової зброї проти підводних човнів, ситуація змінилася. Цією зброєю були підслухові апарати, котрі уможливили підслух радієвих розмов поміж човнами та їх централею в Берліні. Так усталювався пункт, де знаходиться підводний човен.

Другою успішною методою були розшуки при помочи радарових апаратів. Тодішні підводні човни мусіли від часу до часу випливати на поверхню моря для поповнення запасу повітря і наладування акумуляторів. Радаровими апаратами можна було вистежити їх в віддалі 20—30 морських миль. Виряджений радаром літак міг контролювати великі простори, а раз вистежений підводний човен звичайно гинув, якщо йому не вдалося своєчасно втекти під воду.

Згодом винайдено надзвичайно швидкий ракетний літак — нищитель, озброєний радаром та ракетними бомбами. Ці бомби пробивали човен наскрізь.

Тільки небагатьом човнам, яким довелося зустрінутись з тими літаками, удалося пере-

жити цю зустріч, коли вони в момент зустрічі знаходились на поверхні моря. Здавалось, що часи, коли підводні човни були пострахом морів, минули, але німцям удалося удосконалити свої човни двома новими винаходами: перший — „Шноркель” — рура, при допомозі котрої човен міг набирати повітря, не випливаючи на поверхню моря; другий — далекодістансова торпеда, котрою можна було атакувати ворога з віддалі, на яку сонарні апарати не діють. На нещастя німців, вони не могли в поній мірі використати ці винаходи, бо вислід війни вже був вирішений. Однак згадані винаходи німецьких конструкторів стали відомі переможцям. До рук альянтів впали нові підводні човни двох типів.

Човен „21” з вище згаданою віддиховою рурою, і човен „26”. Це дуже швидкий човен, якого турбіна працювала на мішаннінні двокисня водня з дізлевим олієм і цілковито не потребувала повітря до спалювання погонного матеріялу. Цей човен досягав швидкості 26 морських миль на годину, себто швидкість його втричі перевищувала швидкість всіх інших човнів та більшости фрахтових кораблів.

Всі держави почали будувати човни цих типів; совети мали перевагу, бо їм у добуці припало 30 нових човнів типу „21”.

Довший час не було винайдено зброї проти цих човнів, бо радарні апарати цілком не реагували на сховані під водою човна. Західні держави передбачали грізну ситуацію у випадку війни: їхні морські шляхи могли бути забльоквані, а прибережні міста і порти могли бути знищені атомовими ракетами з тих човнів. Але згодом західним державам вдалося винайти дуже чулий радарний апарат, який відкриває підводні човни також під водою. Винайдено теж торпеду, яка сама вишукує і поцілює підводні човни під водою. Пізніше сконструовано нищительські підводні човни, з дуже великою швидкістю, виряджені в мотори досі незнаного типу та в чуткі апарати, які дають змогу човнам-нищителям швидко знайти ворога під водою і там же його знищити. Це є цілком новий вид морської війни, — війна підводна.

* * *

Ми бачили з наведених прикладів, що в світі весь час провадиться боротьба науко-

вих сил: кожна нововинайдена зброя відразу викликає старання знайти проти неї „проти-зброю”. Ці перегони відбуваються й досі. Але західні держави останньо починають звертати все більшу увагу на засоби боротьби на землі, може з уваги на останний досвід кореанської війни, а може з уваги на величезні людські маси, якими розпоряджають совети, та які вони можуть кинути в бій за поневолення вільного світу.

Цей зворот приходить дещо запізно, однак треба сподіватися, що сучасна технічна перевага заходу на морі і в повітрі так довго триматиме в шаху советів, аж доки не дасться створити переваги також і в потрібних силах вільного світу.

М. С-о.

ОЦІНКА СИЛИ СОВЕТСЬКОЇ АРМІЇ ПІД ОГЛЯДОМ ЇЇ ТАКТИЧНИХ МОЖЛИВОСТЕЙ

Прийняті до цього часу погляди, що вся потуга советської армії криється в її піхоті — не вірні, бо відсталі від сучасної дійсности. Сучасна советська армія акумулює свою силу як раз в танкових з'єднаннях та артилерії. Наприклад, 1/3 советської армії зараз складається із танкових дивізій. Технічно-босва якість танків досить висока. В головному, советська армія озброєна танками Т-34, які відмінно зарекомендували себе під час минулої війни та зараз модернізовані за рахунок установок на них тяжких гармат, більшого калібру. Советська армія має також на озброєнні важні танки ІС-3,*) які не зважаючи на свою величину і велику силу вогня, виявили себе мало придатними до використання у проривах, бо до свого важного артилерійського озброєння, як раз мають малу вмістимість для перевозки стрілен і завдяки цій конструктивній властивості цей танк скорше надасться до пристосування в обороні, яко точка опори своєї піхоти.

Советська артилерія виказала свою високу якість. Можна сказати, що вона перейняла всі традиції бувшої царсько-російської артилерії.

*) Й. Сталін 3.

Піхота советської армії загалом добра. Легко озброєна і рухлива, але має свої недоліки. До цих недоліків зарахувати треба в першу чергу слабкий засяг технічного вишколу вояків-піхотинців, бо, не зважаючи на всі голоси советської пропаганди про оволодіння технікою, все ж таки країна залишилася у великій мірі аграрною і населення в більшості до техніки мало призвичаєне. Так для англійського робітника освоєння техніки мотоциклу не є проблемою, бо більшість із них такі мотоцикли має, чого не можна сказати про советське населення. В неменшій мірі це відноситься і до автотранспорту та тракторного парку. Для порівняння, наприклад англійська армія і піхота має далеко більш „умілих механіків”, має далеко більший відсоток вояків, що опанували технічну майстерність. Правда і СРСР диспонує частиною добре вишколених механіків, але відносно до решти населення кількість тих механіків є пропорційно дуже мала; ступінь засвоєння технічних уміlostей поміж советськими вояками є різний, але все, що має поважний технічний вишкіл сконцентровано в авіації або в танкових з'єднаннях. Однак треба врахувати й той момент, що в советській піхоті є відбірні частини, які мають підвищені боеві спроможності і технічні засоби. Із духових якостей советської піхоти слід відмітити її високу витрималість при обороні в тих випадках, коли маса бійців відчуває зв'язок із верховним військовим апаратом. У випадку, коли советська піхота (а зрештою і всі роди військ) відчуває руйну штабу — оборонна витрималість різко падає. До прикмет советської піхоти треба зарахувати також високу виносливість советського вояка та невимогливість у тяжких бойових обставинах. А найбільшим джерелом потуги советської піхоти є величезний резервуар живої сили, що ним є СРСР.

Великою проблемою та слабим місцем советської армії є зв'язок. Крім того, що до

цієї військово-технічної ділянки потрібно великої кількості обучених вояків, яких бракує взагалі — устаткування зв'язку є продукцією високої техніки і коштовною річчю. Ще до деякої міри советська авіація та танкові з'єднання устатковані приладами зв'язку, що ж до піхоти, то вона під цим оглядом знаходиться в стані примітивному.

Як сказано вище, советська армія різко втрачає свій дух при неспіхах і в противагу цьому у всіх з'єднаннях і частинах введений інститут політичних комісарів та відділів СМЕРШ, які шляхом пропаганди, нагляду і терору покликані втримати той бойовий дух. Це можна проілюструвати хоч би таким прикладом:

В минулу війну з німцями на відтинку фронту Ростов на Дону почали спостерігати масові випадки самострілів. Для цього командування советської армії приділило до всіх військових шпиталів відділи СМЕРШ, яких завданням було, переглядати поруч з лікарями ранених та встановлювати причини поранення. На випадок, коли СМЕРШ усталював що рана походить від самострілу — раненого негайно розстрілювали. Або взяти факт існування великої кількості т. зв. штрафних батальйонів, до яких попадали вояки за найменшу провину, а головне за прояви невдоволення, що в советській армії було на денному порядку. Штрафні батальйони зправила посилались на передову лінію фронту в самі небезпечні місця; практикувалось також посилення цих штрафних батальйонів на мінні поля, які було розряджено трупами цих штрафників для того, щоб дати шлях для пересунення танкових та інших частин.

Отже советська армія не така вже „несокрушима”, як твердить про це советська пропаганда, але було б катастрофальною помилкою недоцінювати її потуги і безпечно, небайдливо підійти до цієї проблеми, на випадок зудару.

**„ НЕ ЗАБУВАЙТЕ ПРО МЕЧ А УЧІТЬСЯ МІЦНІШЕ
ТРИМАТИ ЙОГО В РУКАХ ” (С. Петлюра)**

М. О.

СОВЕТСЬКА ЧОРНОМОРСЬКА ФЛЬОТА

Наші відомості про сучасний стан советської Чорноморської фльоти ще неповні. З тих які маємо вже видно, що советська влада старасться змодернізувати та зміцнити свою фльоту на Чорному морі.

Головнокомандуючим Чорноморської фльоти є адмірал Басистий.

Головні бази-гавані (як і давніше) це Севастополь і Новоросійськ. Кораблестроительні доки і арсенали знаходяться в Миколаєві.

З розподілу тоннажу між окремі типи суден, та з нової — теренової організації советських сухопутних сил в басейні Чорного моря виникає, що основним завданням фльоти буде:

- 1) оборона берегів а зокрема портів;
- 2) охорона власних прибережних транспортів;
- 3) співдіяння в десантних операціях з власними сухопутними та амфібійними силами;
- 4) воєнні дії на повному морю підводними човнами найновішого типу та великих розмірів.

Останній пункт є особливо цікавий: в цей час на Чорнім морі є принайменше десять найбільш модерних океанських підводних човнів та 30 менших для прибережних завдань. В сумі це складає поважну підводну силу.

Без усяких сумнівів океанські підводні човни не призначені тільки для дій на Чорному морі. Наміри советських адміралів відносно підводних човнів сягають далеко далі.

Наводна фльота представляється менш імпозантно. Правда, вона правдоподобно більша ніж ми про неї знаємо, зокрема в класі крейсерів. До того треба додати, що совети підняли з дна моря кадовби деяких суден, що були затоплені під час другої світової війни. Це торкається нпр. крейсера „Червона Україна“, піднятого в 1950 р. Але треба сумніватись, чи ці судна ще варті ремонту.

В цей час боеві судна Чорноморської фльоти помальовані світлосірою фарбою, допоміжні судна — дещо темнішого кольору.

Підставою фльоти є два панцирні судна „Севастополь“ (б. „Паризька комуна“) і „Новоросійськ“ (б. „Джуліо Цезаре“). Перший з них має около 25000 тонн водовмісткості, 12 гармат 12-цалевих, 16 гармат 4,7 цалевих, 6 гармат зенітних 3-цалевих, 16 — 37 мм. зенітних гарматок, 4 підводні торпедні апарати. Товщина броні — до 8 цалів. Скорість до 23 вузлів. Залога 1087 матросів під час миру і 1275 під час війни.

Друге панцерне судно трохи більше і модерніше. Водовмісткість около 26000 тонн, 10 гармат 12,6-цалевих, 12 гармат 4,7-цалевих, 8 зенітних гармат 3,9-цалевих, 4 — 37 мм. зенітні гарматки, 9 кулеметів. Товщина броні до 9 цалів. Скорість до 23 вузлів. Залога — 1198 чоловік.

Немає докладних даних про панцирне судно, яке було у будові під час війни в Миколаєві. Відомо тільки, що відступаючи перед німецькими військами, совети поважно ушкодили його кадовб.

Крейсерів на Чорному морі є неменше три. Крейсер „Фрунзе“ закінчено будувати в 1950 р., отже це цілком модерне боеве судно. Водомісткість його около 9000 тонн, озброєний 9 гарматами 7,1-цалів, 10 зенітними 4-цалевими гарматами, 10 зенітними 37 мм. гарматками та 6 кулеметами.

Окрім того є 2 потрійні торпедні апарати. Судно пристосоване до ставлення мін, яких забирає 60 штук. Броня товщиною від 2 до 3 цалів. Скорість до 33 вузлів. Залога — 634 людей.

Треба припускати, що два, а може й три судна цього ж типу знаходяться в будові в Миколаєві.

Крейсер „Красний Кавказ“ (б. „Адмірал Лазарев“) збудований був в 1916 р. в Миколаєві. Водовмісткість около 8000 тонн. Озброєння: 4 гармати 7.1 цалеві, 12 зенітних гармат 4-цалевих, 2 зенітні гармати 3-цалеві, 4 зенітні гарматки 45 мм., та 8 зенітних гарматок 37 мм. Окрім того 14 кулеметів та 6 торпедових апаратів. Судно пристосоване до ставлення мін, яких забирає 100 штук.

На судні знаходиться катапульта і один розвідчий літак. Товщина броні — 2-3 цілі. Швидкість около 25 вузлів. Залога — 850 людей. Цікавими прикметами цього дещо пристарілого крейсера є сильна зенітна артилерія, показна кількість мін та присутність літака.

Крейсер „Красний Крим” (б. „Світлана”) збудований в Миколаєві в 1915 р. Водовмісткість около 7000 тонн. озбройний 15 гарматами 5.1 цілів, 8 зенітними гарматами 4 цілі, 4 зенітними гарматами 45 мм. та 10 зенітними гарматками 37 мм. Окрім того є 6 торпедових апаратів. Судно пристосовлене до ставлення мін, яких забирає 100 штук. Товщина броні — 2 цілі. Швидкість — до 29.5 вузлів. Залога — 684 людей. Цікаво, що помімо свого „віку” цей крейсер має добру максимальну швидкість. Слабою його стороною є те, що головне озброєння складається з гармат відносно легкого калібру, хоч за то він має їх показну кількість.

Контрміноносці Чорноморської фльоти представляються цілком добре. Судна зовсім модерні, добре озброєні і швидкі. З загальної кількості 70 контрміноносців советського союзу, на Чорному морі є 20, а з них відомі нам назви й технічні дані тільки трьох суден. Ці контрміноносці діляться на 4 класи:

1) „Сталінська” кляса має назви, що починаються на літеру „О”. Водовмісткість около 2500 тонн, озброєння — 6 гармат 5.1 цілевих, 2 зенітні гармати 3-цілеві, 3 зенітні гарматки 45 мм. Окрім того 9 торпедних апаратів. Швидкість около 40 вузлів. Залога — около 320 людей.

Величина і озброєння суден цієї кляси кваліфікує їх до легких крейсерів, а радше

лідерів фльотиль. Все це судня першорядної боевої вартости. На Чорному морі їх є принайменше три.

2) „Ленінградська” кляса. Водовмісткість около 2225 тонн, озброєння: 5 гармат 5.1-цілевих, 2 зенітні гармати 3-цілеві та 2 зенітні гарматки 37 мм. Окрім того 8 торпедних апаратів. Швидкість 36 вузлів, залога — около 320 людей.

Цих суден на Чорному морі є принайменше чотири. Хоча вони трихи менше і слабше озброєні від попередньої кляси, то і в цім випадку, їх можна зарахувати до кляси лідерів фльотиль.

3) Кляса „С”. Назва суден починається на літеру „С”. Водовмісткість — 1686 тонн. озброєння: 4 гармати 5.1-цілеві, 3 зенітні гармати 3-цілеві, 2 зенітні гарматки 45 мм. та 4 зенітні гарматки 37 мм. Окрім того 4 кулемети і 6 торпедних апаратів. Судно забирає 70 мін. Швидкість 36 вузлів. Залога — 206 людей.

На Чорному морі є принайменше три судна цієї кляси.

4) Кляса „Г”. Назва суден цієї кляси починається на літеру „Г”. Водовмісткість — 1657 тонн. озброєння: 4 гармати 5.1-цілевих, 2 зенітні гарматки 3-цілеві, 4 зенітні гарматки 37 мм. і зенітна гарматка 20 мм. Окрім того 6 торпедних апаратів. Швидкість — 37 вузлів. Залога — 197 людей.

Міноносців зідентифікованих є 5. Правдоподібно їх буде разом з торпедовими човнами около 30-35. Це судна невеликі (500-1000 тонн), досить слабо озброєні і в більшості перестарілих зразків.

З П Р Е С И

Читаючи пресу на різних мовах і різного напрямку, читач, що пам'ятає подібні до сучасного періоду загального напруження перед новим катаклізмовийною, безумовно звертає увагу на цікаве явище, яке не спостерігалось досі: те, що завжди становило тасмичню, котру стерегли від цікавості непокликанних чинників, тепер обговорюється на сторінках преси, себто подається до загального відома. Звичайно, подається не все й напевно найважливіші факти, як і досі, зберігаються „за семи замками”, але і того,

що подається до загального відома, досить, щоб ствердити величезне напруження цілого світу, що готується до неминучої війни. Думасмо, що читачеві нашого журналу цікаво буде довідатися про воєнні новини, що їх подала преса за останній час. Цікаві теж будуть для читача деякі вісті з корейської війни, бо вона становить перший період 3-ої світової війни і досвідчення корейського фронту є безперечно цікаві і в аспекті майбутніх воєнних дій.

Стратегія ген. Мек Артура.

Війська Об'єднаних Націй в Кореї з уваги на чисельну перевагу ворога, не можуть застосувати позиційної війни, а мусять боронитися, провадячи короткі локальні наступи, щоб заховати в своїх руках ініціативу. Отже „наступ є найкращий спосіб оборони”.

Прем'єр Етлі й 38-ма паралеля.

Бритийський прем'єр Етлі на запитання в парламенті — чи будуть війська Об'єднаних Націй удруте переходити 38-му паралелю, що становить кордон між Північною і Південною Кореєю, відповів: „В цьому питанні в першу чергу рішатимуть міркування тактичні, а не тільки якась лінія, що існує виключно на мапі”. Прем'єр Етлі, сам старшина резерви, цим ствердив стару засаду: коли провадиться війна, політика підпорядковується стратегії, а не навпаки. Зазначимо однак, що цій zasadі виразно суперечить факт заборони авіації Об'єднаних Націй бомбардувати бази й порти Китаю, але це пояснюється ненормальністю політичної ситуації, коли Китай не є воюючою державою, а китайські війська, що діють в Кореї, як то твердить китайський комуністичний уряд, складаються виключно з добровольців.

Заява ген. Ріджвея.

Американський генерал Ріджвей, командував військами в Кореї заявив, що його найважливіша ціль нанести якнайбільші втрати ворогові при найменших втратах власних. Це є перша засада воєнного мистецтва — розбити живу силу ворога, а тоді автоматично досягається ціль окремої операції, а навіть ціль війни.

Грецький прем'єр і оборона східної частини Середземного моря.

Грецький прем'єр Венізелос старається, щоб при укладенні планів майбутньої війни не поминено організації оборони східної частини Середземного моря, себто Туреччини, Греції і Югославії, при чому ставить вимогу сформування вже тепер міцної ударної групи в Греції. Венізелос вважає, що найкращою оборонною тактикою в випадку советської інвазії був би негайний наступ армії протисовєтської з півдня в напрямі на Дунай. Такий наступ, на думку прем'єра, мав би ще додаткову користь — це спаралізування еventуального советського наступу на захід у напрямі каналу Ля Манш. Ми не думаємо, щоб наступ протисовєтський з півдня спаралізував советський наступ на Атлантик, але поділяємо думку прем'єра Венізелоса, щодо надзвичайної ваги операційного напрямку — Середземне море — Дунай. Як знаємо з літератури про другу світову війну проєкт висадки альянтів на побережжі Середземного моря замість висадки у Франції не був зреалізований тільки в наслідок протестів советів, що вимагаючи створення другого фронту в Європі, за єдиний такий фронт уважали фронт у Франції. Альянти підпорядкувались вимогам Сталіна, боячись втратити союзника, що в'язав німецькі сили на сході. Якби не це альянти виграли б не тільки війну, але виграли б і мир, бо з Югославії та Греції, де був у той час міцний

протинімецький партизанський рух, вони скорше, як війська советські дісталися б до Австрії, Угорщини і Чехії, а може і Польщі. Інакше тоді виглядала б мапа Європи, інші теж були б вигляди на мир. Тому тепер так часто говориться, що західні держави „виграли війну, але програли мир”.

Нова атомова зброя.

В стейті Невада, Америка, випробувано 5 нових типів атомової зброї. Преса зі зрозумілих причин не подає ближчих інформацій у цій справі, але згідно заяви посла Джексона у Палаті Репрезентантів нова зброя може змусити советів до засадничої зміни засад провадження війни масами, бо ці маси будуть поважно загрожені новою атомовою зброєю, що має зменшити ту перевагу, або зовсім її знівелювати.

Новий французький танк.

За вістками з Парижа на одному з французьких полігонів відбулися випробування нового 50-тонного танка, озброєного 100 мм. швидкострільною гарматою, що може легко з дистанції 600 м. пробити 15-центиметровий панцир.

Новий американський танк.

З Нового-Йорку повідомляють про винахід нового танка, що має швидкість руху 40 миль на годину і є озброєний швидкострільною гарматою 76 мм. Цей танк преса називає найкращим у світі з огляду на його велику поворотливість і силу огня при малому обтяженні. Цей танк є призначений у першу чергу до розвідки.

Американська „Катюша”.

Американська преса подає про новий винахід. Це є 4,5 цальова ракетниця, що викидає одночасно 24 ракети.

А все ж, навіть і новітня техніка не замінить старої випробуваної зброї — багнета.

На підставі досвіду з корєанської війни американське командування ствердило необхідність навчання вояків бою на багнети, нічного бою і бою в горах. Треба теж учти вояків, щоб не вважали за безвхідну ситуацію „коли ворог вдерся в наші позиції”. В цьому випадку треба триматись в т.зв. „тисяччх норах” поки не вдасться сусіднім частинам, або надісланих на відсіч резервам відновити положення.

Советська авіація не дорівнює авіації американській і засадничо різниться від неї. В той час, коли американська є розрахована на виконання стратегічних завдань (глибоке бомбардування ворожої території), советська авіація головню розрахована на співдію з наземними військами. Совети мають заглом 18.000 операційних літаків. Річна продукція — 8.500. США в випадку війни могли б продукувати 60.000 літаків річно.

Новий англійський реактивний бомбардувальник винайдено у В. Британії. Цей бомбовець є швидкіший від бомбардувального літака „Канберра”, котрого швидкість є більша, як 500 миль на годину. Крім того новий тип бомбардувальника матиме більшу носність і засяг.

Сот. 3. Д-к

ЛІТЕРАТУРНА СТОРІНКА

БРАТ ЗА БРАТА

(Спогад)

I

Хто у нас не знає Уманської Ями? Не тільки уманці, вся Україна свіжо пам'ятає „дно смерти“, що його виконували довгі роки робітники цегельні на передмісті Умані, з боку села Полянецького.

Чотирикутник, приблизно в десять квадратних кілометрів, мав карер, що заглиблювався на 20—30 метрів від поверхні землі, а з четвертого, пологого, скорочувався до довгих дерев'яних піддашків, що замикалися широкорозкиненою цегельнею з рудим цегляним димарем.

До цієї уголовини-ями було загнано, як отару овець, 40.000 полонених червоноармійців — української молоді, цвіту рожевого, 40.000 вояків, що кинули батьків, сестер, матерів, жінок, дітей і сиріт.

„За родину за Сталіна“. По два на одну рушницю, з десятком набоїв у кишені пішли вони воювати.

А Україна, і цим разом Москвою окрадена, залишилася конати в ярмі та кайданах. 40.000 лицарів були кинені на поле бою проти озброєного, крицею одягненого, технікою обладваного, чудово вишколеного ворога.

Діти широких ланів, співучих вишневих садків, без проводу, без зв'язку, без набоїв і тяжкої зброї, босі, голі та голодні, залиті кров'ю, здалися на ласку переможця в полон. І зазнали того, чого історія воєн у продовж віків не знала. Вони вірили, що переможеного не катують, не б'ють а харчують, лікують і шанують. Та ба — помилилися: не в полон потрапили, а розбещеному звірові в пащу. 100 грамів мерзеної картоплі та кусень цвілого хліба з просяною лупиною — добовий харч. Просяна лупина, як додатковий винахід гітлерівських лікарів — це був „вітамін“ для прискорення смерті. Певний засіб: два — три тижні харчової дієти, гарантоване лупиною зіпсуття шлунку і дисентерія.

Цей „вітамін“ (лупина) щоденно зменшував мешканців ями на 100—200 осіб. Смертельний графік щодалі стрілою летів угору. Десяток автомашин щоденно не встигав вивозити розчавлену українську націю з „ями“ до лазарету, що містився в протилежному кінці міста при С.Г. Інституті Софіївки. Цей „лазарет“ цілком відповідав призначенню, прискорюючи смерть нещасних. Тут уже не вивозили, а носили до заздалегідь викопаних ям усіх тих, що тільки рештками сил хапалися за життя.

Щоденно сотню — дві дуже рано забирали носилками до неопалених приміщень, призначених для пивниць, із дірками замість вікон, які затулялися соломною. Опісля з носилками, ланцюгом, цілою процесією, спотикаючись тягнулися до братньої могили. В просторих ямах заkostenілі трупи клали тісно, як оселедці. Верхній шар так замерзав, що по них ранком ходили, як по колодах. Засипати яму при заповнюванні 15—20 шарів, що складало дві—три тисячі трупів.

Юрко опинився в цьому „лазареті“, як тифозний. Різниць не робили — тифозних та дисентерійних розміщували в тих самих склепах на долівках, застелених гнилою завопшленою соломною. Він не захворів на дисентерію лише тому, що пайку хліба, яку діставав зранку мочив у заржавілій бляшанці з-під консервів, лупиння збирав ложкою, а жижу пив. У тій самій банці варив мерзлу картоплю.

Виявилось, що у Юрка не тиф, а температура піднялася від виснаження. Але повороту з „лазарету“ до „ями“ не було нікому. „Лазарет“ був огорожений п'ятьма рядами колючого дроту, поміж дротами доріжкою стежили вівчарки, а по кутах стирчали вартівні з блискучою цівкою автомата. Шлях із „лазарету“ був один — через широкі ворота широковтоптанною стежкою до братської могили.

Мобілізувавши рештки сил, Юрко причепив свою бляшанку до кабеля, що виконував обов'язки пояса, і пішов носити мертвих, маючи таємний намір вийти за ворота, де селяни підготовували нещасних хлібом.

Ланцюг процесії з носилками перервався, бо до воріт під'їхало авто з лікарем. Юрко знехотя глянув на авто і здивованими очима побачив при кермі Миколу, свого брата, що раніш від нього попав у полон. Впали носилки з рук, і він знесилений, спотикаючись з простягненими наперед руками, побіг назустріч. Плач і радість, сміх і сльози... Зустрілися... Боже милосердний!... Обійнялися, а слів не було для розмови.

Вечорі Юрка, що було нечуванням явищем, забрали авто до німецького лазарету. За три тижні вимитий, виголений, у білому халаті, Юрко ходив коридорами лазарету.

II

Небо затяглося чорними хмарами. Горобці, що весело цвірінькали, нанизавши намистом дріт телефону, раптом поховалися в піддашші. Холодний вітер шелестів пожовклим листям широкого клена, єдиного притулку для хворих у спеку, та завивав у румовищах будинків.

Блискавка червоною кривулькою розрізала брилу чорної хмари — і гримнув грім. Густі набряклі краплі дощу засікли по шибках і нагадали хворим „кадрилю війни“. Десять недалеко гукнув гудок, і до під'їзду, розбризкуючи калюжі, під'їхало авто з червоним хрестом. Назустріч вискочило дві постаті: одна трохи згорблена, незграбна в руках, а друга — молодий юнак, чорнявий, із широким чолом, до половини застеленим кучерявим чубом. Тому, що авто при'їхало в таку непогоду, можна було догадуватися, що привезли або дуже хворого, або великого начальника.

Юрко відчинив дверцята в авті, і його здогадки potwierдилися: привезли дуже тяжко пораненого майора. Довгий час він був непритомний, і лише тоді, коли носилки похитнулися, майор відкрив очі та зробив спробу усміхнутися. Але то була не усмішка, а гримаса.

Лягідно ніс Юрко носилки, намагаючись ступати на пальцях, і усміхався до майора. Коли носилки поставили в кімнаті, Юрко ще раз усміхнувся і вийшов, залишивши хворого цілій зграї лікарів.

Увечорі головний лікар викликав Юрка і сказав, що, на бажання майора, він буде йому прислуговувати. При цьому зазначив, що Юркові очі нагадують майорові сина, і тому він побажав мати його на послугах.

В Юрка прокинувся жаль до раненого, християнська любов до хворого ворога, що ще вчора з нагаєм у „ямі“ гнав, як худобу, хворих українців на працю, поїв поміями, харчував гнидлю, штовхав солдатським кованим залізом чоботом та набивав трупами братську могилу. Дарував йому Юрко все це й оточив його щирим піклуванням.

Майор відчув від першої зустрічі теплоту, ласку, любов, і заскоруле серце його зм'якло, мов віск на сонці. Одного разу, коли Юрко підвів його з ліжка за потребою і дуже ніжно підтримував під пахви, майор розчулився, зняв з руки годинник і подарував його Юркові.

Два дні пізніше майора забрали на операцію, що дуже тяжко відбилася на стані здоров'я хворого. Він майже тиждень лежав непритомний. Речі майора були переписані і забрані на переховання. Коли не виявилось ручного годинника, зробили обшук у Юрка, знайшли годинник, арештували хлопця і посадили до карцера. Всі пояснення Юрка були зайві. Того ж дня шеф лікарні, лейтнант СС частини, ви-

шикував усіх полонених на майдані і поставив перед ним із зв'язаними руками Юрка.

Юрко лементував. Запевняв, що він не злодій. Даремне — не повірили. Відвели до викопаної ями і натягнули на голову мішок.

Усі остовпіли.

Чотири СС-овці з автоматами вишикувалися збоку.

Шеф виголосив вирок: за крадіж годинника — розстріл. Потім махнув рукавичкою.

Чотири автомати ригнули потоком огню в груди Юрка. Бризками розлетілася кров навколо із шматками українського посіченого тіла. Юрко впав у яму. Микола стояв з іншими українцями, блідий, як крейда, і скриготів зубами. Він не йняв віри, що його брат міг украсти годинник... Примара розстріляного брата день і ніч стояла в очах. Він не знаходив собі місця, не спав, не їв...

Тим часом майор через день прийшов до пам'яті, згадав про Юрка і попросив закликати його до себе.

Вартовий лікар відповів:

— Того паршивого хлопця нема вже; він украв у pana майора годинник і за це його розстріляно.

— Як украв? — здивовано запитав майор. — Годинника я йому подарував.

— Так? Пробачте, пане майоре, вже пізно. Ви йшла, значить, помилка.

Довідався про це Микола. Спалахнув порохом, кинув авто і щодуху побіг східцями до шефа. Зустрів його на сходах, якими він спокійно йшов до виходу, пропустив попри себе, зиркнув навкрузи, вхопив штабу для засуви віконниць під час алярму в руки і підніс її вгору. Шеф у цей час озирнувся.

— На! Це за Юрка тобі! — і з усієї сили адарив нею по голові німця.

Той тільки квенкув і впав.

— А це ще за Україну, катюго! — і від другого удару мозок холодцем бризнув по стіні.

Микола здивачилим поглядом озирнувся. Двома скоками опинився на долі. Вскочив до авта, поставив ноги на стартер і помчав стрілою.

— Ну, фордику, тягни тепер до „лісу“ в гості до отамана Бульби! Будемо там розраховуватися за Юрка і за Україну!...

За десять хвилин лікарня гуда вуликом. Без усякого слідства всі вже знали там, хто, як і за кого помстився.

Затріщали телефони. Шалено по місту загуркотіли мотоциклі... Вночі того ж дня вибухла пожежа в гаражі. Два авта з шоферами зникли, а решта погоріла...

Сільський староста Юхим Довбня саме засів з родиною до вечері.

— Хто там?

— Микола.

— Що сталося, Миколо?

— Я хочу, дядьку, з вами говорити.

— Ну-ну... В чому річ? Чого ти такий схвилюваний?

— Юрка розстріляли.

— Як то розстріляли? Та ж він був у полоні.

— Так. У полоні розстріляли. Я вбив шваба та спалив гараж... І від сьогодні буду стріляти кожного німака, як тільки зустріну. Гади!

Вони ще довго розмовляли в клуні дядька Юхима. Микола все розповів. Дядько Юхим був братом Миколиного батька, якого в 1932 році розстріляли большевики. Мама померла з голоду. Микола з Юрком спочатку були в дитячому притулку. Потім їх забрав дядько Юхим. Тепер Микола лишився сам — самісінький. Любов до розстріляного брата, персяжнена жалем та жадобою помсти ворогам, доводила його до одчаю.

— Я мушу організувати партизанський відділ. Я мушу щодними знищити бодай одного шваба. Інакше я збожеволюю...

— Тихо, сину. Спокійно! Не можна так. Махнівщиною нічого не вдіємо. Треба діяти розумно. Ти ж — капітан. Знаєш дисципліну, порядок...

— Дайте мені зв'язок до партизанського штабу. Я полечу не тó на Полісся, а на край світу. Буду точно виконувати всі накази. Чому тут у вас нема партизанів?

— Нема наказу. Не нам про це знати, сину.

— Тоді я піду до них. Ворог всюди один.

— Лягай тут спати. Тобі принесуть їсти. Завтра рано я поїду в район. Може дадуть зв'язок та пароллю.

Районовий комендант підпілля дав пароллю до обласного коменданта. Обласний комендант відкомандирував Миколу та його чотирьох товаришів у „Поліську Січ". Вони поїхали верхи за зв'язком від району до району. Від села до села...

Слава „Поліської Січі УПА" ще в 1941 році пролунала не тільки по всій Україні, але й у цілому світі. Хлопці їхали туди, неначе їх предки на Дніпровий Низ. Як колись на „низ", так тепер на „ліс" дивилася гноблена Україна. Там своя збройна сила. Своя оборона. Своя потуга невлвовимої помсти ворогам. Вся надія українського народу...

Від села до села. Від району до району. Всюди провідники, всюди опіка і братня допомога. Переправа через ріки та багна. Нічліги та днівки по клунях, де нема лісу. Харчі. Вода. Білизна. Ліки. Фураж. Розвага...

Все це хлопцям у дорозі давало невидиме „лісове царство". Дарма, що кругом німецькі гарнізони, комендантури, всякі незчисленні гітлерівські „амти". Україна жила своїми власними законами...

В головному штабі УПА, що недавно розташувалася в одній лісничівці, рух — наче у вулику. В клунях відпочивають козаки. На подвір'ї димить польова кухня. Коні відганяють головами мушню. Пси полягали біля кухні. Чекають на свій пайок від кухаря. Кругом лісничівки ходять вартові. Шмигають на всі боки кінці, наколесні та піші зв'язкові.

На присадибній поляні одна сотня підстаршинської школи „грис лоба", тобто персводить тактичні вправи...

До начальника штабу зголошують Миколу. Він передає листа. Хлопців відправляють до „братви". На другий день Миколу кличуть до отамана.

— Я співчуваю вам, пане сотнику, у вашій трагедії. До нас ви попали саме в добрий час. Нам треба взяти під обстріл один вузловий пункт — Шепетівку. Ось вам наказ. Призначаю вас комендантом пробосвої групи. Вона мусить бути якнайменша числом, але якнайсильніша своєю акцією. Ви мусите виростати з-під землі і западатися під землю після кожної операції. Це основа вашої боєвої тактики.

— Наказ, пане отамане.

— Ваше завдання; бити ворога по транспорті. Відбивати полонених та транспорти ясиру на каторгу в Німеччину. Розбивати всі німецькі уряди та магазини. Зброю відсилати в ліс, а харчі та всяке інше майно віддавати народові. Вести нашу пропаганду, всіх гестапівців вішати. Вояків та офіцерів німецької армії тільки роззброювати. На кожному кроці показувати, що ми не банда, а національна армія.

— Наказ, пане отамане. Все буде точно виконане. Дякую за довір'я. Ми його виправдаємо з честю.

III

Згідно з наказом Головної Команди, сотник Довбня негайно зорганізував свою бойову групу. Зпочатку вона була пішою, потім „пересіла" на коні, потім змоторизувалась, пересівши на тягаровики.. Тягаровики оснащено високими бортами з подвійних дощок, засипаних піском у прозораз. озброєно кулеметами, мінометами та змонтовано кілька „тачанок" проти-панцерних гармат.

Наплив охочих був такий великий, що група розсталася не днями, а годинами. Щотижня треба було творити нову бойову частину. Сотник Довбня з одного боку мав наказ тримати групу якнайменшою, а з другого боку не міг позбуватися тих чудових людей, що вдень і вночі горнулися до нього. Група росла на очах. Довбня робить звіт до Головної Команди. Просить дозволу побільшити групу. Вносить проект узгодити нову ситуацію. За дозволом Головної Команди розбудовує свою групу в бригаду.

Бригада Довбні, поділена на окремі загони, зросла передовим з'єднанням УПА і взяла в „роботу" німецькі шляхи постачання на просторі Житомир—Винниця—Кам'янець—Подільський.

IV

На хуторі Вишнівка під Славутюю гості. Не буденні гості: приїхали машиною в сіро-зелених уніформах з блискучими гузиками.

Степан Максимович Коломійчук перелякався, коли побачив машину, що в'їхала в його двір,

— Ну, молодиче! — сказав до своєї невістки Насті. — Знову чорти принесли тих анциболотів. Шукають Семена!

Місяць тому Семен, його син, що працював на телеграфі в Славуті, був призначений на роботу до Німеччини, як „ненадійний“ елемент. Начальник стації, німець Вольф, боявся його, як колишнього советського лейтнанта. Коли його привезли на збірний пункт до Староконстантинова, він був там два дні, а на третій, коли транспорт мав саме відходити, зник, і як кажуть, „слід за ним пропав“. Вже чотири рази налітали німці на хутір, все догори ногами перекидали, шукаючи за ним, але його не знайшли. Забрали хромові чоботи, двос курей, півкопи яєць, але тим, як видно, не задоволилися і оце приїхали знову.

До хати, згинаючись у низеньких дверях, увійшли два німці в уніформах з автоматами в руках.

— Коломійчук? — звернувся один до Степана Максимовича.

— Я, пане, але нікс фарштайн дойче, — відповів старий, виймаючи люльку з рота і встаючи з ослону. „Гості“ підозріло розглянулися по хаті і несподівано по нашому:

— Ну, то ми до вас в гості. Раді, чи не раді, а приймайте.

Настя так і руки спустила, пораючись біля печі. Що це? Німаки, а по нашому так добре говорять? Та ще й у гості просяться! Що за напасть?

Тимчасом другий повернувся з сіней і гукає до машини:

— Заходьте, хлопці! Хата чиста, нікого чужого нема.

Біля машини забряжчало ще трьох, в сіро-зелених уніформах, озброєні, в тяжких німецьких чоботях. Ввійшли до хати.

— Семене! — скрикнула Настя, пізнаючи в одному з тих, що ввійшли до хати, свого чоловіка. — Голубе мій сивий! Звідки це ти тут узявся? І що то за одіж на тобі?

Кинулась до нього, обіймала за шию, притулилась і заголосила:

— Боже! Боже! А я думала...

„Гості“ ніяково дивляться на зворушливу сцену. Степан Максимович змахнув непомітно сльозу, що скотилась по щоці на сивий вус.

— Ну, годі, годі, молодиче, слини розпустила! Ти б ліпше он попросила гостей сідати та чимось почастувала їх з дороги! — заходився раптом старий. — Прашу, заходьте, будьте гістьми, сідайте, — говорив ще непевно, не знаючи, хто ці дивні люди в німецьких уніформах, що по нашому балакають.

Семен ніжно відвід жінчині руки і до батька:

— Тату, ми оце приїхали з лісу.

Старий аж остовпів, дивиться.

— Це мої товариші, а це, — показує на молодого, чорнявого, — наш начальник, отаман Довбня. Ми не маємо багато часу. Приїхали, щоб вас заспокоїти

і де про що побалакати... Настуся! — звернувся до жінки. — Побіжи, принеси нам щось пополуднувати, а ми тимчасом із татом поговоримо. Та гукни й Івася.

Івась — це 8-літній синок Семена.

Молодиця метнулась з хати, а Семен підійшов і повітався з батьком. Повагом, без зворушення потиснув і поцілував чорну, спрацьовану руку.

„Гості“ привіталися також і засіли кругом столу. Микола (отаман Довбня) звернувся до господаря:

— Дядьку! Чи можете нам розказати дещо про Шепетівку. Ви її знаєте, їздите на базар. Чи багато там німоти і де вона розташована? Також — як і куди їздять поїзди?

— Голубчику, я трохи знаю. Чи розкажу до ладу, не знаю, але...

І старий спокійно почав розповідати все, що знав про Шепетівку. Де міститься комендантура, де стоїть гестапо, де пошта, кого він бачив у вівторок, як був на базарі...

Молоденький, жвавий хлопчина, що сидів біля Миколи, швиденько вийняв із кишені паперу і почав записувати.

Настя вернулася до хати, поставила на стіл миску з квашеними огірками, боханець хліба, скибками порізане сало, борщ і картоплю. Степан Максимович витяг з-за шафи плашку самогону і дістав з мисниці склянки.

Ну, дорогі гості! На привітання! — підніс він склянку і звернувся до Миколи. — До вас, пане отамане!

— Дай Боже! — відповів, як велить звичай, Микола. — На погибіль ворогам!

Старий випив, скривився, вихлопнув кілька крапель, що лишилися у склянці, на підлогу, налив знову і подав Миколи.

— За ваше здоров'я, дядьку Степане! П'ю до тебе, Семене, щоб ти здоров був та міг скоро вернутися до своєї родини, а не мусів ховатися по лісах. На погибіль ворогам!

— На погибіль, на погибіль!...

Чарка обійшла кругом, останню дали Насті. Вона соромливо взяла її не голою рукою, а через фартух, випила ковток, а решту вихлопнула на підлогу. Сказати не могла нічого: сльоза радості і zarazом жалю душили горло...

Пополуднувавши, гості почали збиратися.

— Завтра, як стемніє, ми приїдемо знову до вас, але в хаті сидіти не будемо — упорядіть нам комору...

Степан Максимович пообіцяв. Попрацалися.

(Продовження в наст. числі)

**СКЛАДАЙТЕ ПОЖЕРТВИ
НА ВИПКІЛЬНО-ВИДАВНИЧИЙ ФОНД
УКРАЇНСЬКОЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ!**

КОНКУРС НА МАРШ УНГ

Головна Команда Української Національної Гвардії оцим розписує Конкурс на композицію слів та музики бойового маршу Національної Гвардії.

Умови конкурсу:

1. Проекти композицій слів маршу можуть бути разом з композицією музики, або без музики, або спільні композиції окремих авторів.
2. Речинець конкурсу визначається на 15.8.1951.
3. Висота нагороди за прийняті композиції, а також склад журі, що буде оцінювати конкурсні праці, будуть подані до загального відома Головною Командою УНГ дещо пізніше.
4. Вся кореспонденцію в справі конкурсу, а також конкурсні праці посилати на таку адресу:

U. N. Hwardia, Notting Hill Gate, London, W.11.

Головна Команда Української Національної Гвардії

Заввага: При цій же нагоді ГК УНГ вважає за доцільне заохотити наших поетів та композиторів до активної праці над композиціями нових маршів для всіх родів зброї, стрілецьких пісень.

Всі українські часописи просимо ласкаво передрукувати цей заклик.

ОГОЛОШЕННЯ АДМІНІСТРАЦІЇ

ЗАГАЛЬНІ ЗАВВАГИ:

В справах адміністраційних (замовлення, передплата, розрахунки, вияснення і т.д.) просимо звертатись до наших закордонних Представництв. Натомість, в справах редакційних — писати безпосередньо до Редакції в Лондоні.

Невикористаних рукописів Редакція не повертає. По можливості, просимо присилати Ваш матеріал друкований на машині, на одній сторінці листа, через два інтервали, — або писати виразно та чітко.

Статті підписані прізвищами або ініціалами та псевдонімами, являються особистими поглядами автора, на обговорювану тему, а не Редакції.

Редакція радо дає змогу розвивати на сторінках свого журналу дискусії по всіх проблемах, що мають відношення до війська.

ЗАКОРДОННІ ПРЕДСТАВНИЦТВА ЖУРНАЛУ „МЕЧ І ВОЛЯ”

Австралія:

Mr. Anatol Zukiwskyi — 28, Bix Rd., Dee—Why, N.S.W., Australia.

Австрія:

Herrn M. Martschenko — Steingasse 11. Salzburg, Austria.

Америка:

Mr. Mykola Boyar—359 So 2-nd Str., Brooklyn 11, N.Y., U.S.A.

Аргентина:

„Peremoha” — 25-de Mayo 479 (26), Buenos Aires, Argentyna.

Бельгія:

Ms. Wladimir Chliwniak—1, rue du Gazometre, Houdeng — Aimeries, Belgique.

Канада:

Mr. Semen Lantuch — 365 Indian Grove, Toronto, Ont., Canada.

Німеччина:

Korrespondenzburo „EOS”, Ing. I. Tychojkyj, Augsburg, Reinel Str. 16, Germany.

Франція:

Ms. Pedro Nomitch—95, rue Raymond Lasserand, Paris XIV, France.